

SERIE BLOGS VOOR ADVIESRADEN IN HET SOCIAAL DOMEIN

Petra van der Horst, directeur van de Koepel Adviesraden Sociaal Domein schreef inspirerende blogs over hoe adviesraden zich momenteel bewegen binnen het sociaal domein

**GEMEENTE EN
ADVIESRAAD:
1+1=3?**

**EEN
SIGNALERENDE
FUNCTIE IN
DIE COMPLEXE
SAMENLEVING**

**BURGERKRACHT
ALS REACTIE OP
KOSTENOVER-
SCHRIJDING**

**DE DIVERSITEIT
VAN
DORPSKERNEN**

Gemeente & adviesraad: 1 + 1 = 3?

Waar wordt samengewerkt ontstaan successen, maar helaas ook wel eens teleurstellingen. Bij de samenwerking tussen gemeente en adviesraad is dat niet anders, zo is mijn ervaring. Ik train adviesraden en hoor regelmatig dat zij zich onvoldoende serieus genomen voelen. Aan de andere kant hoor ik van gemeenten dat zij teleurgesteld zijn in de toegevoegde waarde van hun adviesraad. Waar twee partijen zijn, zijn twee verantwoordelijken. In deze blog schets ik graag hoe beide partijen in mijn ogen hun verantwoordelijkheid kunnen (en moeten) pakken.

Verantwoordelijkheid gemeente

Inwoners betrekken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en adviesraad. De gemeente is hiervoor wettelijk verplicht, de adviesraad van toegevoegde waarde. Een adviesraad is een club vrijwilligers die hun tijd en moeite steken in adviesraadswork. Daar mag best iets tegenover staan. De gemeente kan meedenken over de samenstelling en helpen bij het werven van adviesraadsleden. Het is daarnaast belangrijk dat zij budget beschikbaar stellen voor training of deskundigheidsbevordering. En overweeg serieus of er ambtelijke ondersteuning geboden kan worden, een ruimte om te vergaderen en een onkostenvergoeding? 'Leer' de adviesraadsleden hoe de gemeente functioneert, wat de beleidscyclus is en wat de positie van adviesraden daarbinnen is. En geef de adviesraad de mogelijkheid om andere adviesraadsleden te ontmoeten (via de Koepel) om zo kennis en ervaring uit te wisselen.

Verantwoordelijkheid adviesraad

Een adviesraad heeft op haar beurt ook een verantwoordelijkheid. Hun belangrijkste taak: (los van de beleidscyclus) adviseren vanuit inwonersperspectief. Een stem geven aan inwoners die hier zelf onvoldoende toe in staat zijn. Dat vraagt tijd, moeite en een netwerk. Vraag je als adviesraadslid ook kritisch af of jij de aangewezen persoon bent om dat te doen. Heb je voldoende tijd? Heb je een netwerk of ben je bereid dit op te bouwen? Heb je zicht op wat er speelt in jouw buurt, wijk of gemeente? En staan jullie als adviesraad echt open voor samenwerking met de gemeente? En nog een belangrijke verantwoordelijkheid: durf aan de gemeente te vragen wat hun verwachtingen zijn ten aanzien van jou als adviesraadslid. Pas als je dat weet kan je bij jezelf ten rade gaan of je aan deze verwachtingen kunt en wilt voldoen. Als beide partijen hun verantwoordelijkheid nemen is er nog één grote succesfactor: communicatie. Bespreek met elkaar wat de uitgangspunten zijn van jullie samenwerking. Deel knelpunten, obstakels en ook successen. Volgens mij gaat het om verwachtingen *uitspreken*, gedurende de samenwerking *afspreken* en *bespreken* en elkaar indien nodig *aanspreken*. Als je niet weet wat de ander verwacht, dan kan je ook nooit aan de verwachtingen voldoen. Ook al doe je je stinkende best. Dus communiceer! Pas dan kan er echte synergie ontstaan tussen de gemeente en haar adviesraad.

Petra van der Horst,
Directeur Koepel Adviesraden Sociaal Domein

Een signalerende functie in die complexe samenleving

De 'gele hesjes' zijn volop in het nieuws en tijdens gesprekken met adviesraden kwam dit onderwerp logischerwijs ook ter sprake. Want kunnen we ze ook in die mate in Nederland verwachten? Waarom wel of niet? En wat kan de rol van adviesraden hierin zijn? Ik deel de inzichten graag middels deze blog.

Kan ik nog wel meedoen?

Al pratende kwamen we tot de conclusie dat de samenleving complex is. Té complex voor veel mensen. Het maakt bijvoorbeeld dat inwoners zorgen krijgen over hun toekomst. Want: 'Hoe zit het nu precies met mijn pensioen? Hoe lang kan ik nog thuis blijven wonen, hoe gaat het met het personeelstekort in de zorg, en die energietransitie: kan ik dat allemaal wel betalen?' Ook de enorme technologische ontwikkelingen zorgen voor spanning: snap ik dat allemaal wel, en hoe zit het met mijn privacy? Bovendien horen en ervaren inwoners dat er steeds meer mensen met een psychische kwetsbaarheid en statushouders in de wijk gaan wonen. Participeren is voor deze groepen vaak niet vanzelfsprekend. Al deze ontwikkelingen maken de samenleving complexer dan ooit en zorgen dat inwoners zich onrustig voelen en zich afvragen of ze zelf nog wel mee kunnen doen.

Signaleren

Niet al deze onderwerpen bevinden zich op lokaal niveau. Maar het zijn wel onderwerpen die uiting vinden in de lokale samenleving. Ze hebben hun weerslag op het gewone leven van mensen. Inwoners worden bezorgd, voelen zich kwetsbaar en hebben verwachtingen van de lokale overheid. Adviesraden hebben een belangrijke signaleringsfunctie. Ze weten vaak goed wat mensen voelen en denken. Adviesraden zijn hierdoor vaak heel goed in staat om ogenschijnlijk 'losse' processen te verbinden en vertalen richting de gemeente. We moeten ook lokaal kijken wat we met gevoelens van onveiligheid en onzekerheid doen. Hier liggen opdrachten aan de samenleving, maar ook de gemeente moet hier een rol in spelen. Welke rol dat precies is, dat kan besproken worden met de adviesraad.

Omvang en intensiteit

De overheid in Frankrijk was vooral verbaasd over de omvang en intensiteit van de onrust, angst en onzekerheid die er leeft onder haar inwoners. Zijn onze lokale overheden zich hiervan bewust? Realiseren alle gemeentes zich hoeveel ontwikkelingen er op burgers afkomen? En welke processen invloed hebben op het leven van mensen. Ook processen die niet direct te vangen zijn in wetten en regels.

Het is een ingewikkelde ontwikkeling, waar niemand – en dus ook lokale overheden – direct een antwoord op heeft. Maar dat adviesraden hierin een waardevolle rol kunnen spelen staat voor mij vast. Als inwoner, ervaringsdeskundige, buur, vrijwilliger of mantelzorger kunnen zij signaleren wat er speelt. Welke angsten, vragen en onzekerheden er zijn. Door dit te delen met hun gemeente zetten we een stapje in de goede richting.

Petra van der Horst,

Directeur Koepel Adviesraden Sociaal Domein

De diversiteit van (dorps)kernen

Op 1 januari van dit jaar vond er in diverse gemeenten een herindeling plaats. Vaak met als gevolg dat gemeentes steeds groter worden en uit steeds meer verschillende kernen bestaan. In mijn ontmoeting met adviesraden heb ik het regelmatig over de diversiteit van deze kernen in de gemeente. Er zijn gemeenten met wel 20 verschillende (dorps)kernen. Allemaal vaak heel verschillend in historie en samenstelling.

De gemeente behandelt haar burgers gelijk. Maar kan dat wel als je te maken hebt met zo veel verschillende kernen en hun inwoners? In de ene kern loopt alles bij wijze van spreken 'op rolletjes', terwijl andere kernen te maken hebben met generationele armoede, laaggeletterdheid of andere vormen van kwetsbaarheid. Hoe waardevol zou het zijn als adviesraden kunnen laten zien wat de diversiteit is tussen die kernen en wat zij nodig hebben om de participatiesamenleving te laten werken.

Bewustwording

Ik realiseer me dat er voor adviesraden vaak heel veel thema's en doelgroepen zijn die hun aandacht en tijd verdienen. Maar volgens mij kan de toegevoegde waarde van adviesraden hier met een relatief kleine tijdsinvestering heel groot zijn. Het gaat allereerst om bewustwording. Stel bij de gemeente aan de orde dat iedere kern wat anders nodig heeft en dat het gemeentelijk apparaat hier op moet worden ingesteld. Het is heel belangrijk dat de gemeente haar lokale samenleving kent – en dus ook de verschillen tussen haar kernen – en nadenkt wat er voor iedere kern nodig is om de participatiesamenleving in die kern op gang te brengen. In een wijk met veel tweeverdieners is dat vaak wat heel anders dan in wijken waar mensen in armoede leven of te maken hebben met psychische problematiek. Als je er als adviesraad in slaagt om met de gemeente mee te denken over de participatiesamenleving en de behoeftes van kernen hierin, dan is dat een grote toegevoegde waarde.

Als Koepel kunnen we uw adviesraad hierbij ondersteunen. Bijvoorbeeld als u de diversiteit in kernen onder de aandacht wilt brengen bij uw gemeente. Dat kan goed in een [training op maat](#) of een telefonisch [consult](#).

Petra van der Horst
Directeur Koepel Adviesraden Sociaal Domein

Burgerkracht als reactie op kostenoverschrijding

Het is helaas geen nieuws dat gemeenten ook in het sociaal domein meer geld uitgeven dan dat er begroot wordt. Een ingewikkelde ontwikkeling, waar ook adviesraden over bevroegd worden door hun gemeente. Ik ben van mening dat adviesraden er niet zijn om zich uit te spreken over waar bezuinigingen moeten plaatsvinden. Ze zijn er wel om met de gemeente na te denken over hoe je de participatiesamenleving kan laten functioneren en wat voor effect dit kan hebben op kosten.

Samenleving inzetten

Op sommige posten is structureel meer nodig dan begroot wordt. Bijvoorbeeld als het gaat om het vervoer van ouderen of mensen met een beperking, of middelen die nodig zijn om mensen langer thuis te kunnen laten wonen. Als adviesraad kan je met de gemeente nadenken hoe je de lokale samenleving kan inzetten bij het creëren van oplossingen voor tekorten. Denk bijvoorbeeld aan bepaalde vormen van burenhulp. Door de samenleving meer bewust te maken van hun eigen rol en bijdrage in de participatiesamenleving creëer je ook ruimte.

Mensen betrekken bij kwetsbaarheid

Als adviesraad hoef je zo geen uitspraken te doen over waar je op moeten bezuinigen, maar kan je juist investeren om burgerkracht op gang te brengen. Zo worden 'gewone' burgers betrokken bij kwetsbaarheid en kunnen ze hier een rol in pakken. Er is nieuwe burgerkracht nodig en hier kan de adviesraad in meedenken. Adviesraden zijn er doorgaans voor kwetsbare groepen, maar kunnen juist ook zo goed meedenken over wat andere mensen kunnen doen voor deze groepen. Tegelijkertijd is de adviesraad er ook om te doordenken of onderzoeken wat de *grenzen* zijn aan burenhulp en vrijwilliger inzet van inwoners. Ook dit is waardevolle input voor de gemeente.

De kracht van de adviesraad

Adviesraden zijn vaak goed op de hoogte van wat er speelt in de lokale samenleving. Ze staan in hun kracht als ze deze kennis verbinden aan de vraagstukken die er zijn. Ze weten goed waar maatschappelijke investeringen plaats moeten en kunnen vinden. Bezuinigingen leiden op deze manier ook weer tot serieuze gesprekken over inclusie. Als adviesraad ben je dan niet bezig om voorzieningen 'af te pakken' van kwetsbare groepen. Nee, je bent er om te focussen op de kansen van de participatiesamenleving.

Petra van der Horst

Directeur Koepel Adviesraden Sociaal Domein